ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΕΤΟΣ Α΄. 1 Ἀπριλίου 1898 ΑΡΙΘ. 5.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, τῇ ἐπιούσῃ τῆς Ἐθνικῆς ἑορτῆς ἐν τόπῳ κυρίου ἄρθρου. ἀνάγνωσμα ἀρρενωπότερον, ἀδρότερον, πατριωτικώτερον τοῦ κατωτέρω ἄρθρου τοῦ διαπρεποῦς λογογράφου καὶ δικηγόρου κ. Καλλισπέρη ἐπιγραφόμενον «*Μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*» δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις καὶ ἐκδοθὲν εἰς ἐλάχιστον ἀριθμὸν ἀντιτύπων.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἀττικῆς Ἴριδος» δὲν ἔχει λόγους εὐγλωττοτέρους νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἰδέας, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ὡς ἀνάγκην οἱ Πατριῶται μετὰ τὴν τελευταίαν ἐθνικὴν συμφοράν. Ἡ ἀνέγερσις τοιούτου Μνημείου θὰ εἶνε τὸ πρῶτον βῆμα τοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν λατρείαν τῶν μεγάλων προγόνων, πρὸς τὴν μνήμην τῶν ὁποίων ἐδείχθη μέχρι τοῦδε ὀλιγωρία ἀσυγχώρητος.

Σημ. Διευθύνσεως

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Πανηγυρίζοντες οἱ λαοὶ τὰς μεγάλας τοῦ βίου αὐτῶν ἐποχάς, ἐκδηλοῦσι τὴν πατριωτικήν των εὐγνωμοσύνην· ἀνεγείροντες δὲ μνημεῖα πρὸς τιμὴν ἐνδόξων τῆς ἱστορίας αὐτῶν γεγονότων, παραδίδουσι τοῖς μεταγενεστέροις τὴν εὔκλειαν καὶ τὰ παραδείγματα τῶν προγεγενημένων ἐν τῇ ζωῇ.

Ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾷ ὁ πολίτης λίθον, ἀναμιμνήσκοντα τὴν μεγάλην ἡμῶν ἐπανάστασιν; Ποῦ τὰ μνημεῖα, τὰ ἐγερθέντα εἰς τὴν δόξαν αὐτῆς; Ποῖαι τιμαὶ ἀπετίθησαν πρὸς τοὺς μεγάλους ἄνδρας αὐτῆς; Ποῦ δὲ τὰ τεκμήρια τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν μνήμην τῶν μυριάδων ἐκείνων πολεμιστῶν, οἵτινες ἔβαψαν διὰ τοῦ αἵματος ἑαυτῶν πᾶσαν γωνίαν τῆς ἤδη ἐλευθέρας πατρικῆς γῆς;

Ἐκδηλώσεις τινὲς μερικαί, γενόμεναι ἀνὰ τὴν χώραν κατὰ καιρούς, δὲν εἶνε ἀνεπαρκεῖς; Ὁ ἱερὸς ἀγὼν οὔτε ἐν ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἐκπροσωπεῖται, οὔτε ἐν τῷ προσώπῳ στρατηγῶν τινῶν μόνον αὐτῆς ταυτίζεται. Συντελεσθεὶς διὰ πάντων τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος κατὰ τοὺς μακροὺς ἐνιαυτοὺς τῆς ἡρωϊκῆς πάλης ἀγωνισαμένων ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ δόξα εἶνε ἀδιαίρετος, συντελεσθείς, λέγω, διὰ πάντων ὅσοι ἐμύησαν πρὸς τὸ κίνημα, διὰ πάντων ὅσοι παρεσκεύασαν πρὸς αὐτό, ὀφείλεται πᾶσι τούτοις· πάντας δὲ αὐτοὺς ἓν μόνον μνημεῖον, τὸ Μνημεῖον τῆς Ἐπαναστάσεως δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ.

Ὁ πορφυροῦς ἥλιος τῆς δόξης, ὁ λαμπρύνας τοὺς μεγάλους στρατηγοὺς τοῦ ἀγῶνος, ἀφῆκεν ἐν τῷ σκότει ζοφερᾶς ἀφανείας ἀνώνυμον στρατιὰν ἡρώων.... Ταπεινοὶ τῆς πατρίδος σωτῆρες, ἁγνοὶ φιλοδόξων ἐρίδων, οἱ χρηστοὶ καὶ σθεναροί σας βραχίονες εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ ἔθνους λύτρωσιν εἰργάσαντο τοῦ ἄθλου τὸ ἄριστον μέρος! Τὸ Μνημεῖον τῆς ἐπαναστάσεως ὀφείλεται εἰς Σᾶς πρὸ πάντων.

Τὸ ἡρῶον, ὅπερ θ' ἀποθανατίσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ὁλοκλήρου λαοῦ πρὸς τοὺς θυσιάσαντας τὸ πᾶν, ἵνα δώσωσιν αὐτῷ πατρίδα καὶ ἐλευθερίαν, δὲν ὑπάρχει. Τί ἔπραξεν ὑπὲρ τούτου ὁ βασιλεύς, ὅπερ ἔδωκεν ἡ Ἐπανάστασις τὸ κάλλιστον τῶν στεμμάτων; Τί οἱ κατὰ καιροὺς ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἄνδρες τῆς ἐξουσίας; Τί δὲ ὁ λαός, ὅστις ὀφείλει ἐκείνοις τὴν εὐφυεστάτην καὶ ἐνδοξοτάτην τῶν πατρίδων;

Τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις ἔθρεψε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, ὑπέμεινε δ' οὐ μικρούς, οὐδ' ὀλίγους, οὐδ' ἀφανεῖς ἀγῶνας, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἅπαντα τὸν χρόνον ἐπαμύνουσα τοῖς ἀδικουμένοις καὶ τοῖς ἀσθενεστέροις αὐτῶν, ἥτις ἠρημώθη ποτὲ καὶ ἐπορθήθη, διότι ἠρνήθη νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων – τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν, πόλει ἀρχαιοτάτῃ, μεγίστῃ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστοτάτῃ προσήκει μάλιστα νὰ ἐγκλείῃ παρὰ τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας εὐκλείας καὶ τὸ μνημεῖον τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ δόξης.

Ἕως πότε ἡ εἰκὼν τῆς ἐπαναστάσεως θὰ λείπῃ ἀπὸ τῆς πρωτευούσης τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων; Νῦν, ὅτε ἠφανίσθησαν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν οἱ μὲν μετὰ τοὺς δὲ οἱ ἐπιζήσαντες τῆς μεγάλης τῶν πατέρων ἡμῶν γενεᾶς, ἀφ' ἧς φαινόμεθα οὕτω μεμακρυσμένοι μᾶλλον ἐκ τῆς πορείας αὐτῆς τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἰδεῶν ἢ διὰ τῆς σπουδῆς τοῦ χρόνου, τὶς δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἐχεγγύου, ὅτι ἡ νέα γενεὰ δὲν λησμονεῖ, ἣν ὑποχρέωσιν κατέλιπον αὐτῇ οἱ πρόγονοι πρὸς ἀποτελείωσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ δι' ἀνωτέραν βίαν ἀφῆκαν ἐκεῖνοι ἡμιτελές;

Ἡ δόξα τῶν λαῶν ἤρτηται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τῶν μεγαλοπρεπῶν μνημείων· διαιωνίζουσι τὴν μνήμην τῶν ἐθνῶν καὶ καθιστῶσιν αὐτὰ σύγχρονα ταῖς μετέπειτα γενεαῖς, αἵτινες οἰκοῦσιν ἐπὶ τῆς ἐκείνων τέφρας. Τίς δύναται νὰ ἀντείπῃ κατὰ τοῦ νῦν προτεινομένου ἐθνικοῦ μνημείου, ἐὰν μὴ νομίζῃ, ὅτι ὄνομα ἀθάνατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τυγχάνει ἄξιον λόγου μικροῦ;

Ὅπερ πλείστην μὲν ἡδονὴν ταῖς Ἀθήναις καὶ κόσμον ἤνεγκε, μεγίστην δὲ ἔκπληξιν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μόνον δὲ μαρτυρεῖ περὶ τῆς λεγομένης ἐκείνης δυνάμεως τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἡ τῶν ἀναθημάτων κατασκευή. Ἀπ' αὐτῶν δόξα μὲν γενομένων προκύπτει ἀΐδιος, εὐπορία δὲ γινομένων παρέσται ἑτοίμη, παντοδαπῆς ἐργασίας φανείσης καὶ ποικίλων χρειῶν, αἵ πᾶσαν μὲν τέχνην ἐγείρουσαι, πᾶσαν δὲ χεῖρα κινοῦσαι, σχεδὸν ὅλην τὴν πόλιν ποιοῦσιν ἔμμισθον ἐξ αὐτῆς ἅμα κοσμουμένην καὶ τρεφομένην.

Μὴ λησμονῶμεν τὰς λέξεις τοῦ Περικλέους.

Περιποιοῦσι δὲ τὰ ἀναθήματα καὶ ἄλλην ὠφέλειαν, ταύτην, οὐχὶ ἐλαχίστην, σκοποῦντα νὰ διατηρῶσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς ζωηρὰν τὴν ἀνάμνησιν τῶν εὐγενῶν πράξεων καὶ τὴν λατρείαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. — Vaines, mais illustres marques de ce qui n'est plus, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ μέγιστος τῶν ρητόρων τοῦ Γαλλικοῦ ἄμβωνος.

Τὸ Μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἔργον ἐξόχως Ἑλληνικὸν ἀνήκει τῇ μεγαλοφυΐᾳ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἵνα συλλάβῃ καὶ ἐκτελέσῃ αὐτὸ μεγαλοπρεπές, ἐπιβάλλον καὶ ἀναπαραστατικὸν τῶν ἐπικῶν σκηνῶν, αἵτινες διεδραματίσθησαν ἐπὶ τῆς κλασικῆς ἡμῶν γῆς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἀνήκει δὲ ἅπαντι τῷ Ἑλληνικῷ, ἵνα συνδράμῃ διὰ χρημάτων ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ· γινομένης δεκτῆς πάσης συνεισφορᾶς ἀπὸ ἡμισείας δραχμῆς καὶ ἄνω, ἑνῷ οὐδεὶς τίθεται φραγμὸς εἰς τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ πλουσίου, δὲν ἀπολείπεται ὁ ὀβολὸς τοῦ πτωχοῦ.

Ἐν τῇ ἀνεγέρσει τοῦ Μνημείου πρέπει νὰ συναντηθῶσι πᾶσαι αἱ Ἑλληνικαὶ καρδίαι.

Ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὀλίγον κάτωθεν τῆς παλαιᾶς ἐκθέσεως ὑπάρχει πρανές, εὐχερῶς εἰς λόφον δυνάμενον νὰ μετασχηματισθῇ. Ποῦ ἁρμοδιώτερος τούτου τόπος, ἵνα στηθῇ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸ Μνημεῖον; Ἐκ δεξιῶν ὑψοῦται ὁ ἔνδοξος βράχος τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκτείνεται δὲ τὸ στάδιον πρὸς ἀριστερά. Ἔναντι ἐγείρονται οὐρανομήκεις οἱ στύλοι τοῦ ἀρχαιοτάτου Ἑλληνικοῦ ναοῦ, διὰ μέσου δ' αὐτῶν φαίνονται εἰς τὸ βάθος τὸ Φαληρικὸν πεδίον – ἐφ' οὗ εὗρον τὸν θάνατον τέσσαρες χιλιάδες ἀνδρείων πολεμιστῶν ἄπελπιν ἀγῶνα μαχόμενοι ὑπὸ τὸν μεγαλοφυέστατον στρατηγὸν τῆς νέας Ἑλλάδος – καὶ ἡ κυανῆ τῆς Σαλαμῖνος θάλασσα, ἥτις ἐγένετο τὸ θέατρον τῆς νίκης, ἣν ὁ πολιτισμὸς ἤρατο κατὰ τῆς βαρβαρότητος χάρις εἰς τὰ ξύλινα τείχη καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ μεγίστου τῶν ναυάρχων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν παρὰ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχίαν τρικυμία σφοδρὰ ἐκώλυσε τοὺς νικήσαντας στρατηγοὺς νὰ περισυλλέξωσι τὰ πτώματα τῶν νεκρῶν. Διὰ τῆς νίκης αὐτῶν οἱ δέκα στρατηγοὶ ἔσωζον τὰς Ἀθήνας, πλὴν διὰ τῆς ἀμελείας αὐτῶν ἀπώλλυον πολλὰς χιλιάδας ψυχῶν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μεθ' ὅτι ὤφειλαν ἐκείνοις κατέγνωσαν αὐτῶν ποινὴν θανάτου.... Ἐξ ὅλων τῶν πεδίων τῶν μαχῶν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἐκ τῶν ἀκτῶν, ἐκ τῶν παραλίων, καὶ ἐκ τοῦ πυθμένος τῶν θαλασσῶν, ἐν αἷς τὰ Ἑλληνικὰ σκάφη κατεδίωκον τοὺς Ὀθωμανικοὺς στόλους ἐγείρεται ὑπόκωφος παραπόνου φωνὴ τῶν πεσόντων, ὧν αἱ ἄταφοι Σκιαί, πλανώμεναι εἰσέτι, ἐκζητοῦσι τὸν ἐγκλείσοντα αὐτὰς τάφον. Τίς δὲ κρείττων δι' αὐτοὺς τάφος ἢ μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως; Προσηλοῦντες ἐπὶ μνημείου ἀφθίτου ἐσαεὶ τὴν μνήμην τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἠγωνίσαντο, ἐκπληροῦμεν καθῆκον πατριωτισμοῦ· ἐπιτελοῦμεν δὲ καθῆκον θρησκείας, ἀποδίδοντες ταῖς ψυχαῖς ἐκείνων τὰς ὑστάτας τιμάς.

ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ

Σοφία προβαίνουνε 'ς τὴ φαντασιά μου
Τὰ πρῶτα χρόνια μου ποῦ σ' εἶχα ἰδῆ,
Γοργὰ διαβαίνουνε καὶ 'ς τὴν καρδιά μου
Κυλᾶνε ἀνάκατα νὰ βροῦν ταφή.

Λαχτάρα ἀκοίμητη κι' ἀπελπισία !
Τὰ χρόνια τρέχουνε γοργὰ γοργά,
Σὲ συνεπήρανε 'ς τή γῆ βαθεῖα
Κ' ἐμέν' ἀφήκανε χωρὶς καρδιά.

Θυμᾶμαι πῶτρεχα 'ς τοὺς κάμπους μόνο,
Ὁ ἥλιος ἔλαμπε κ' ἡ γῆ γλυκὰ
Κ' ἐγὼ αἰσθανόμουνα κρυφὸ ἕνα πόνο
Ποῦ μοῦ λαχτάριζε τὰ σωθικά.

Γλυκὰ μ' ἐκύτταξες κ' ἤλθα σιμά σου,
Στὰ μάτια σου εὕρηκα τὸν οὐρανό,
Εὕρηκα τ' ἄπειρο 'ς τὸν ἔρωτά σου
Κ' πῦρα τὴν ὕπαρξι σ' ἐν ἀσπασμό.

Τὸ βλέμμα ἐγύρισα κι' ἀφ' τὴ χαρά μου
Τὸν κόσμο ἀγκάλιασα μὲ μιὰ ματιά,
Τὴν ἀνθρωπότητα 'ς τὴν ἀγκαλιά μου,
Ἐσένα σφίγγοντας, ἔκλεια θερμά.

Μ' αὐγὴ σ' ἀπάντησα σ' ἐκεῖ τὰ μέρη,
Εἶχες τὸ πρόσωπο γλυκὸ γλυκό,
Τὰ μάτια ἐλάμπανε ὡσὰν ἀστέρι
Κι' ὅλο κυττάζανε τὸν οὐρανό.

Μὲ πόθο ἐγύρευα νὰ σὲ πλησιάσω
Κ' ἤλθα 'ς τὸ πλάγι σου μὲ βῆμ' ἀργὸ
Τὰ χέρια μου ἄνοιξα νὰ σ' ἀγκαλιάσω :
Φεύγα, μοῦ φώναξες, καὶ σὲ μισῶ.

Ἐκεῖ ποῦ μῶκρυβε τ' ὡραῖο σου μάτι
Μόλις μὲ μίσησες ἐφάνη ἐμπρός
Σκληρότη ἀπέραντη, φθόνος, ἀπάτη
Ποῦ μεσ' 'ς τὰ στήθη του κρύβει ὁ θνητός.

Μονάχος ἔζησα κι' ἀπελπισμένος,
Τότε δοκίμασα τὴ δυστυχιά,
Ἄχ ! τότε βρέθηκα 'ς τὸν κόσμο ξένος,
Φαρμάκι μῶρριξαν 'ς τὰ σωθικά.

Γιὰ σέ, Σοφία μου, 'ς τὴ δυστυχιά μου
Πλάστης ἐγίνηκα σ' αὐτὴ τὴ γῆ,
Πατέρα μ' ἔκραζαν, κ' ἐγὼ παιδιά μου,
Οἱ ἀνεμοστρόβιλοι κι' οἱ κεραυνοί.

Κι' ὅταν εὑρέθηκα μ' αὐτὴ τὴν κτίσι
Σὲ πάλη ἀνήκουστη πῶτρεμε ἡ γῆς,
Τὸ μῖσος τ' ἀσπονδο ποῦ μοῦχες χύσει,
Σ τὴν ἀνθρωπότητα τῶρριξα εὐθύς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἐπαναλαμβάνεται μίαν ἔτι φορὰν εἰς τὸ ῥεῦμα τῶν αἰώνων ἡ τέλεσις τῆς ἀναμνήσεως τοῦ ἐξοχωτέρου τῶν δραμάτων ἐξ ὅσων ἐξηλίχθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, οὗτινος αἰωνίως ζωηρὰ καὶ συγκινητική, ἐφ' ὅσον ζωὴ ἐν τῷ πλανήτῃ μας ὑπάρχει, θὰ διατηρεῖται ἡ μνήμη εἰς τὸ ἀνυπολόγιστον, τὸ ἀχανὲς τοῦ μέλλοντος χρόνου διάστημα. Πάντοτε θέλει προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου, πάντοτε θέλει προκαλεῖ τὰ δάκρυα τῶν εὐαισθήτων καρδιῶν τὸ μέγεθος τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας, τὸ ἄπειρον αἴσθημα τοῦ μεγάλου Μάρτυρος τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς ἰδέας. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τύχη τοῦ κόσμου, οἱαιδήποτε πεποιθήσεις καὶ ἂν κατισχύσωσιν ἡμέραν τινά, δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ μειώσωσι τὴν ἀρρήτως ἐμπαθῆ αἴγλην, ἡ ὁποία περιβάλλει τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αἱ ἡμέραι αὗται ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς γεννηθέντος χριστιανοῦ, ὅσον καὶ ἂν εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ κράτος ἰδεῶν πυρρωνιστικῶν ἢ ὑλιστικῶν, πάντοτε θὰ γεννῶσι τερψιθύμους ἐντυπώσεις καὶ θὰ ἐπαναφέρωσι γλυκείας ἀναμνήσεις ἀτομικὰς ἢ καὶ ἐκ κληρονομικότητος προερχομένας, αἵτινες ζῶσι λανθάνουσαι εἰς τὰ ἄδυτα τῆς καρδίας.

Ἡ γλυκυτάτη φυσιογνωμία τοῦ μεγαλειτέρου τῆς γῆς τέκνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ **Ἀνθρώπου** τοῦ τελείου ἀνθρώπου, τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ δηλαδή, ἡ παρουσιάζουσα τὸν ἰδανικὸν τύπον τῆς τελειότητος, εἰς ἣν δύναται νὰ φθάσῃ ἐπὶ γῆς ἡ ἀνθρώπινος ψυχή, — καὶ δύναται νὰ φθάσῃ, ἀφοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ θεοῦ ἐδημιουργήθη, – ἐμφανισθεῖσα ἐν τῷ κόσμῳ μᾶς καθορίζει τὸ ἀσφαλὲς σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ καταλήξῃ τὸ μέγα τῆς ἱστορίας ἔργον, ἡ Πρόοδος : εἰς τὴν ἰδανικὴν αὐτὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν παρουσιάζει ὁ Χριστὸς τὰ χαρακτηριστικὰ μόνον μεγάλου ἀνθρώπου. Τοὺς μεγάλους ἄνδρας ἐξετάζουσα ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη καταδεικνύει ὡς μεγάλους παράφρονας ἐπωφελεῖς μὲν ἀκριβῶς διὰ τοῦτο εἰς τὸν κόσμον καὶ μεγαλουργούς, πάντοτε ὅμως ἀνθρώπους ἐλλειπεῖς ὑπό τινας ἐπόψεις. Ἀλλ' ὁ Υἱὸς τῆς Μαρίας τοῦτο τὸ ἐξαιρετικὸν παρουσιάζει, τὴν τελειότητα τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, τὴν μοναδικὴν ἐν τόσῃ ἁρμονίᾳ σύζευξιν καρδίας μεγάλης καὶ πνεύματος ὑπερόχου, καὶ τὴν θαυμαστὴν καὶ πλήρη συνέπειαν μεταξὺ οκέψεως καὶ αἰσθήματος καὶ δράσεως ἐν ἐντελεῖ σώματι. Εἶνε ἡ ἱστορικῶς ἀναμφισβήτητος προσωποποίησις τῶν Vedas θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ βαθέως μεταφυσικὴ καὶ ἐν τούτοις τόσον περιέργως ἐπιστημονικὴ τῶν Ἰνδῶν φαντασία πρὸ τόσων χιλιετηρίδων ἐν τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν διετύπωσεν.

Καὶ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἡ ὑψηλοτέρα ἔκφανσις τῆς ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ δράσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας χάριν τούτου. Δίδει τὸ εὐγενέστερον συναίσθημα, ἐκεῖνο ὅπερ διαχωρίζει κατ' ἀλήθειαν καὶ κυρίως τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ζῶα, εἶνε τὸ κοινωνικόν, ἡ παροχὴ γενικωτέρας ὠφελείας εἰς τοὺς ἄλλους ἔστω καὶ ἐπὶ ἰδίᾳ ζημίᾳ, ἡ ἀπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἀπομάκρυνσις. Συναίσθημα, ὅπερ στηρίζεται ἐπὶ τῆς Ἀγάπης τῆς δευτέρας ταύτης καὶ μεγάλης τοῦ Θεανθρώπου ἐντολῆς, ἴσης πρὸς τὴν πρώτην, τὸν προς τὴν ἀλήθειαν, τοῦ Θεοῦ σεβασμόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης, τὸ ἀλτρουϊστικὸν αἴσθημα ἔχει βαθμούς, ἀναγόμενον εἰς τοσοῦτον ἀνωτέραν σφαῖραν, ἐφ' ὅσον γενικώτεραι εἶνε αἱ βλέψεις του καὶ εὐρύτερον κύκλον περιλαμβάνει.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς εἶνε ἔμφυτος τῷ ἀνθρώπῳ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ κληρονομία τῆς ζωώδους φύσεώς του. Ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα ἔμφυτα αἰσθήματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξελισσόμενα, τὰ ὁποῖα ἀπολεπτύνουσι τὸ ἐγώ, καθυποβάλλουσι μάλιστα καὶ κυριαρχοῦσιν αὐτοῦ.

Ἡ οἰκογενειακὴ στοργή, τὸ αἴσθημα τῆς φιλίας εἶνε τόσαι ὑποχωρήσεις τοῦ ἐγώ, τὰς ὁποίας διαδέχεται ἡ γενικωτέρα πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, καὶ ἡ ὁποία κορυφοῦται ἐν τῇ μεγαλοπρεστέρᾳ αὐτῆς ὑποτυπώσει τῇ ἀδελφικῇ πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον. Εἶνε εὐγενὴς ἡ αὐταπάρνησις τοῦ Φιντίου χάριν τοῦ ἰδίου φίλου, εὐγενεστέρα ἡ τοῦ Ἰουνίου Βρούτου χάριν τῆς Ρώμης, ἀλλ' ὑψηλοτέρα πασῶν, θεία ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Γολγοθᾷ χάριν τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου.

Διότι εἰς τὸν δυστυχῆ, τὸν ἀπέλπιδα, τὸν ἀπόκληρον τῆς τύχης καὶ τοῦ κόσμου ἤνοιξε τὰς παραμυθητικὰς ἀγκάλας του ὁ γλυκύτατος διδάσκαλος. Καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἡ δούλη, ἡ δυστυχὴς—δούλη καὶ δυστυχὴς τώρα, ὅπως καὶ τότε, παρ' ὅλας τὰς ἐπαγγελίας καὶ τῶν νεωτέρων Εὐαγγελίων τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δώρων της – εὗρεν ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν ἐν τῇ πίστει τῶν παρηγόρων διδαχῶν τοῦ Ναζωραίου, διδαχῶν, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη δὲ εἶνε ἡ ἀλήθεια ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἡ ἀλήθεια μένει εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΘΕΡΙΝΗΣ ΝΥΚΤΟΣ
Ἡ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΛΑΙΜΗΤΟΜΟΥ

Εἰς μὴν εἶχε παρέλθει ἀρ' ὅτου ὁ Φαίδων εἶχε λάβει τὸ δίπλωμά του παρὰ τῆς Νομικῆς σχολῆς μὲ τὸν βαθμὸν λίαν καλῶς καὶ ὅπως ὅλοι οἱ ἀρτισύστατοι διπλωματοῦχοι, οἱ μηδεμίαν εἰσέτι πρακτικὴν ἐν τῷ βίῳ ἐνασκήσαντες, οὕτω καὶ ὁ Φαίδων ἐνόμιζεν ὅτι ἅπαντες οἱ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες τῆς ὑφηλίου ἦσαν μηδὲν ἢ πολὺ μέτριοι ἀπέναντί του. Ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο καὶ ποιητής, διότι ὠνομάζετο Φαίδων, ὅτι ἦτο φιλόσοφος, διότι ἦτον ἄπειρος, ὅτι ἦτο καὶ συγγραφεύς, διότι μέχρι τοῦδε εἶχε γράψει τριακοσίας ἐρωτικὰς ἐπιστολάς, καὶ ὅτι τέλος ἦτο μέγας νομομαθής, διότι διὰ νὰ λάβῃ τὸν ἐπίζηλον

ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ

«Τραγούδησε,» μοῦ λέει μιὰ φωνή,
Ποῦ εἶνε βαθειὰ στὰ στήθη μου κρυμμένη,
«Κι' ἂν ἄλλονε ὅ,τι πῆς δὲ συγκινεῖ,
Ἐμένα μὲ τρελλαίνει».

Καὶ βγαίνουνε μὲ πόνο στεναγμοί,
Καὶ γέλοια ἀπὸ τὰ χείλη μου μὲ χάρι,
Καὶ κἄποτε τὸ δάκρυ μου θολό,
Σμίγει μὲ τὸ χαμόγελο ζευγάρι.

«Τραγούδησε», μοῦ λέει ἡ φωνή,
Ποῦ εἶνε βαθειὰ στὰ στήθη μου κρυμμένη,
«Ἄχ! ἄλλονε ὅ,τι πῆς δὲ συγκινεῖ,
Μὰ ἐμένα, μὲ τρελλαίνει».

ΜΥΓΔΑΛΗΑ

Γλυκόχλωμη νυφοῦλα ντροπαλή,
Στὰ κάτασπρα στολίδια της ντυμένη,
Τοῦ Ἥλιου λαχταράει ἕνα φιλί,
Μὰ ὁ 'μορφονειὸς δὲ φαίνεται, δὲ βγαίνει.

Ῥίχνει μακρυὰ τὸ βλέμμα της δειλή,
Μήπως τὸν ξεχωρίση· μ' ἄχ δὲ βγαίνει!
—Λευκὸ σεντόνι ἡ φύσις ἔχει στολή.—
Κρῖμα στὴ νειὰ ποῦ ἡ λύπη τὴ μοραίνει.

ΖΗΛΕΙΑ

Πρωτομαγιᾶς γλυκειὰ ῥοδίζει αὐγή,
Καὶ σὺ κινᾶς γιὰ Μάϊ σὲ περιβόλι,
Τὰ λούλουδα ἔχουν σήμερα γιορτή,
Κι' ἡ πλάση μοσκοβολισμένη σκόλη.

Ὁ ἕνας τοῦ ἀλλουνοῦ χαμογελᾷ,
Κι' ὅλοι γυρίζουν μ' ἄνθη στολισμένοι,
Σκορπᾷς καὶ σὺ τὰ γέλοια σου τρελλά,
Κι'αὔρα γλυκειὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ πταίνει.

Τὰ λούλουδα ἔχουν σήμερα γιορτή,
Μὲ ῥόδα ὅλοι γυρνοῦν στεφανωμένοι,
Μὰ ἐμὲ ἡ καρδιά μου μαῦρο φίδι κλεῖ,
Ποῦ τὴν κρυφοδαγκάει καὶ τὴ μαραίνει.

ΣΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΜΟΥ

Πέτα τραγοῦδι μου, ἄμε νὰν τὴ 'βρῆς,
Καὶ γλυκὰ φίλησέ τηνε στὸ στόμα,
Πρόσεχε, ὅσα σοῦ εἶπα νὰν τῆς πῆς,
Καὶ πές της..... κι' ἀλλ' ἀκόμα.

(Ζάκυνθος) ΔΗΜ. Θ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

βαθμὸν *λίαν καλῶς* συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ βουλευτικὴ ἐπιρροὴ τοῦ θείου του. Ὁ Φαίδων λοιπὸν τοσοῦτον ποιητικὸς καὶ ἰδεώδης ἔβλεπεν ὄνειρα καὶ ὅταν ἦτο ἔξυπνος καὶ ὅταν ἐκοιμᾶτο καὶ ὄνειρα μάλιστα εὐτυχίας, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν μεγαλείτερον ρόλον ἔπαιζον ἡ προῖξ καὶ αἱ ὡραῖαι δεσποινίδες. Καὶ τί ἄλλο ὡραιότερον νὰ λέγεσαι Φαίδων καὶ νὰ βλέπῃς καὶ ὄνειρα καὶ μάλιστα πολλάκις καὶ χωρὶς νὰ κοιμᾶσαι;;

Μίαν ἑσπέραν ὁ Φαίδων δὲν ἐκοιμήθη καὶ ἐν τούτοις τὰ ὄνειρα κατρακυληδὸν ἤρχοντο πρὸ τῆς φαντασίας του. Ἦτο ἑσπέρα θερινὴ καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ νοήμονος καὶ εὐγενοῦς κοινοῦ τῆς πρωτευούσης ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ εἰς τὰ ᾠδικὰ καφενεῖα καὶ τὰ ζυθοπωλεῖα δι' ὅλης τῆς νυκτός, διὰ νὰ προφθάσῃ νὰ ἴδῃ περὶ τὰ χαράγματα ἀρκετὰ ὡραῖον θέαμα.... Τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου; ἴσως ἐρωτᾶτε. Ὄχι, ὄχι. Τὴν ἔκλειψιν τῆς σελήνης; Ὄχι, ὄχι. Τὴν ἀνατολὴν τινος κομήτου;; Ὄχι, ὄχι... Τὴν ἀνατολὴν τῆς λαιμητόμου, ἥτις ὡς κομήτης ἐφάνη μετὰ τόσα ἔτη εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς πρωτευούσης, διότι ἐπρόκειτο νὰ πέσῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀρτόζη. Εὐνόητον λοιπὸν εἶναι ὅτι καὶ πολλαὶ Ἀτθίδες Καρυάτιδες ἠγρύπνουν διὰ νὰ ἴδωσι τὴν πρωΐαν τὴν κεκλιμμένην πρὸ τοῦ πελέκεως κεφαλὴν τοῦ Ἀρτόζη. Εἶναι, βλέπετε, φυσικόν. Αἱ γυναῖκες κατὰ τοῦτο ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς δημίους, διότι καὶ αὐταὶ ἀγαπῶσι νὰ βλέπωσι πρὸ τῶν ποδῶν των δι' οἱανδήποτε αἰτίαν (ἐννοεῖται ὅμως πάντοτε ἐρωτικήν), κεκλιμμένας ἐνώπιόν των κεφαλὰς καὶ ἀσπαίροντα σώματα: ἀλλ' ἂν ἐφόνευον καὶ οἱ κεραυνοὶ τῶν ὀμμάτων;; Ὤ, τότε αἱ γυναῖκες θὰ ἀντικαθίστων ὄχι μόνον τοὺς δημίους, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν λαιμητόμον..... ἂς ἀφήσωμεν ὅμως τὰς γυναῖκας καὶ τὰς παρεκβάσεις (ἡ γυνὴ εἶναι πάντοτε μία παρέκβασις διὰ τὸν βίον μας) καὶ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Φαίδωνα.

Ὁ Φαίδων ἐκάθητο εἰς ᾠδικόν τι καφενεῖον παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Κηφισσίας, περιμένων τὰ χαράγματα καὶ τὸν ἀπαίσιον κροταλισμὸν τῆς τελετῆς τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως.

Ὅλος ὁ κόσμος διῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἂν καὶ δὲν ἐκοιμᾶτο. Ὅλοι οἱ συγγράψαντες περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς νομομαθεῖς, μυθιστοριογράφοι καὶ ποιηταί. Πᾶν ἀπόφθεγμα δημοκόπου τινὸς εὐρωπαίου (διότι Ἕλληνας συγγραφεῖς οὔτε ἐμελέτησέ ποτε, οὔτε ἠννόει τὴν γλῶσσάν των ὁ Φαίδων) πᾶσα στομφώδης ῥῆσις συγγραφέως τινὸς θέλοντος νὰ κολακεύσῃ τὸν ὄχλον, τῷ ἐφαίνετο ἀδάμας καὶ στίλβουσα αἰσθηματικὴ μεγαλοφυΐα. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ἐσκέπτετο, ὑπερησπίσθη τὸν λαόν, ὡμίλησε κατὰ τῆς λαιμητόμου καὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς. Εὖγέ του. Ἐστηλίτευσε τὴν αὐστηρότητα τῆς ἀστυνομίας. Bravo του. Ὁ Εὐγένιος Σύη τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ μόνον ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τίποτε οὔτε γίνεται οὔτε γράφεται. Καὶ δὲν εἶναι κρίμα νὰ φονεύηται ἕνας ἄνθρωπος;; Ἀ! αὔριον θὰ γράψω περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ λαιμητόμος ἐν Ἑλλάδι. Τί τάχα; οἱ Εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς εἶναι δημοκόποι λοιπόν;; Καὶ σήμερον ὅτε οἱ Γάλλοι εἰς τὰ δράματα τοῦ κλασικοῦ θεάτρου των ἀφαιροῦσι τὰ αἰσθήματα ἀπὸ τοὺς καλοανατεθραμμένους ἀνθρώπους καὶ τὰ ἀπονέμουσιν εἰς ῥακοσυλλέκτας, χαμάληδες καὶ γραϊάδες, δηλαδὴ τοὺς λούστρους, ἔχουσιν ἄδικον; Ὄχι, ὄχι.

Αἴφνης τὰς σκέψεις αὐτὰς τοῦ Φαίδωνος διακόπτει μακρυνόν τι μιαούρισμα ἢ κλαυθμηρισμὸς προερχόμενος ἐξ ἐρωτομανοῦς τινος γάτου ἢ ἐκ ῥιγοῦντός τινος ἐκθέτου.

Ὁ Φαίδων ἐν τῇ παραφορᾷ του ἐνόμισε ὅτι ἀκούει φωνήν τινα νὰ τῷ λέγῃ·

«Καὶ τὸ θῦμα; καὶ τὸ θῦμα ποῦ τὸ ἀφίνεις; Λοιπὸν μόνον ὑπὲρ τῶν κακούργων συμπαθεῖς; Αὐτὴ εἶναι ἡ θεωρία τῶν νεωτέρων χρόνων; Καὶ τί ἔπταιε λοιπὸν ὁ τάδε δυστυχής, ὅταν διὰ νὰ τῷ κλέψουν τὰ χρήματά του τοῦ ἔδωκαν δέκα μαχαιριαίς;; Καὶ ὁ ἄλλος ποῦ σὰν εἰρηνικὸς ἄνθρωπος ἐπήγαινεν εἰς τὸ γαϊδουροπάζαρο τί ἔπταιε καὶ τοῦ ἐξέγδαρον τὴν μούρην, ἀφοῦ τὸν ἐσκότωσαν;; καὶ ὁ καϋμένος ὁ μυλωνᾶς ποῦ ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν μυλωνοῦ του;; Ὁ Φαίδων εἶχε συγκεχυμένας ἰδέας, ἤθελε νὰ γράψῃ περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς διὰ νὰ ἀκουσθῇ καὶ αὐτὸς καὶ φανῇ αἰσθηματίας, πράγματι ὅμως δὲν ἤξευρε καὶ αὐτὸς τί ἐζήτει.

Κρότος ἀλύσεων ἠκούσθη καὶ τὸ νιαούρισμα ἔπαυσε.

Ὁ Φαίδων ἠγέρθη ἐτίναξε τὴν κόμην του κατὰ τὸ ποιητικὸν τῶν νεανίσκων σύστημα καὶ ἠκολούθησε ἔντρομος τὴν τελετὴν τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως εἰς τὸ πολύγωνον.

* *

Ἡ Μοῦσα τοῦ διηγήματος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε δὲν εἴδομεν, διότι καὶ ἡμεῖς ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι φρόνιμοι, ἐκοιμώμεθα. Ἐν τούτοις βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ λεπὶς ἤστραψεν, ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀρτόζη ἔπεσεν, οἱ δήμιοι ἐγιουχαίσθησαν, πολλοὶ ἀπώλεσαν τὰ ὡρολόγιά των, μία νεᾶνις ἔγεινε ὑστερική, ἄλλη ἔπαθε ἀπὸ παλμοὺς τῆς καρδίας, τούς ὁποίους οὐδέποτε ἄλλοτε ἠσθάνθη, καὶ μία ἔγκυος γυνὴ ἀπέβαλε, ἴσως καὶ περισσότεραι, ἀλλ' αἱ μαῖαι δὲν μᾶς ἔφερον τὰς καταστατικάς των.

Καὶ ὁ Φαίδων; Ὁ Φαίδων ὠχρίασε καὶ ἐλειποθύμησε, ὄχι βεβαίως ἀπὸ δειλίαν. ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐκχείλισιν τῶν αἰσθημάτων ὡς ἔλεγε.

Καὶ ὅταν τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀμωνίας καὶ τῶν φίλων του συνῆλθε εἶδε καὶ αὐτὸς ὅτι δὲν εἶχε ὡρολόγιον.

Ἐπορεύθη λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐπειδὴ ἦτο κεκμηκὼς ἔπιε μίαν ὀκὰν γάλακτος τῆς ἀγελάδος καὶ ἐκοιμήθη. Ἡ συνέχεια λοιπὸν ἐν τῷ ὕπνῳ.

* *

Ὁ Φαίδων ἐκοιμήθη δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· ἤδη εἶναι ἑσπέρα καὶ ἐντοῦτοις ἀκόμη κοιμᾶται ἐν τῇ κλίνῃ του καὶ ἔχει κλειδωμένην τὴν θύραν τοῦ δωματίου του μὴ εἰσέλθῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ καρατομηθέντος. Ὁ αἰσθηματικὸς νεανίσκος, ὅστις καυχᾶται ὅτι εἶναι ἀνὴρ φοβεῖται τὴν νύκτα, δι' ὅσα εἶδε τὴν ἡμέραν.

Αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ γυνὴ μελανείμων καὶ κατεσκληκυῖα εἰσέρχεται, φέρουσα περὶ τὸν λαιμὸν κοκκίνην ταινίαν. Ἂν καὶ δὲν εἴσθε τῆς ῥωμαντικῆς σχολῆς θὰ ἐννοήσατε ὅμως, ὅτι τοῦτο ἦτο ὄνειρον εἰς τὸν κοιμώμενον Φαίδωνα καὶ ἐπειδὴ οὕτος ὅπως πάντες οἱ νεανίσκοι τῆς ἡλικίας του ἔβλεπε πάντοτε καθ' ὕπνον γυναῖκας, εἶδε καὶ τὴν λαιμητόμον κατ' ὄναρ ὑπὸ μορφὴν τοιαύτην.

Ἡ κυρία λοιπὸν αὕτη ἔθεσε τὰς ἰσχνάς της χεῖρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Φαίδωνος καὶ διὰ φωνῆς βραγχνῆς καὶ προστύχου, ἀνηκούσης εἰς μεθυσμένους ἐκλογεῖς καὶ διὰ βαναύσου ὁμιλίας, τὴν ὁποίαν βέβαια ἐδανείσθη παρά τινος Κουτσαβάκη, εἶπε πρὸς τὸν Φαίδωνα.

— Βρὲ ἄτιμε, ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάολος τὸν πατέρα σου, σὺ εἶσαι ποῦ θέλεις μὲ τὰς νέας σου ἰδέας νὰ καταργήσης τὴν βασιλείαν μου; Βρὲ δὲν κρίνεις ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου τὴν κοινωνίαν;; Σὺ μὲ τόσην ποίησιν, μὲ τόσην μουσικήν, μὲ θέατρον, μὲ μεταφράσεις καὶ μὲ τόσην παιδείαν, πάλιν ἔρχονται περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας εἶσαι γαϊδοῦρι, ὅπως λόγου χάριν προχθές, ὅταν συνέλαβες κακοὺς σκοποὺς κατ' ἐκείνης τῆς δεσποινίδος, τὴν ὁποίαν σοῦ ἐσύστησαν, καὶ τὴν ἄλλην φορὰν ὅπου ἐπεθύμησες τὸν θάνατον τοῦ φίλου σου ἀπὸ μοχθηρίαν, διότι κάμνει περισσοτέραν φιγούραν εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ θέλεις ὁ ὄχλος καὶ οἱ κακοῦργοι νὰ μὴ τιμωρῶνται καὶ νὰ μὴ παραδειγματίζωνται; Ἡ τάχα, διότι ἐδιάβασες τοὺς μεγάλους ἀγύρτας, τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ καὶ δὲν ἠξεύρω ποίους ἄλλους θέλεις καὶ σὺ νὰ κάμῃς τὴν φιγούρα σου καὶ νὰ ξεφυτρώσῃς εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν θεωρίαν τῶν νεωτέρων χρόνων νὰ ὑπερασπίζησαι τοὺς κακούργους!! Καὶ δὲν ἠξεύρεις ὅτι οἱ εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς ἂν ἔγραψαν μερικὰ πράγματα περὶ ἐπιεικείας, ὑπὲρ τῶν κακούργων καὶ κατὰ τοῦ θύματος αὐτὸ ἦτο ἓν εἶδος ῥεκλάμας διὰ νὰ πωλοῦνται τὰ βιβλία τῶν κατὰ μυριάδας καὶ νὰ τὰ ἀγοράζῃ ὁ ὄχλος; Δὲν φθάνει ἐδῶ ἡ διαφθορὰ τῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἀφίνει τοὺς λῃστὰς καὶ φυγοδίκους νὰ περιφέρωνται καὶ ἀπολλαπλασιάζωνται τὰ ἐγκλήματα, δὲν φθάνουν αἱ βασιλικαὶ χάριτες, αἱ ὁποῖαι ἐξουδετερώνουν τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ μοῦ ἐβγῆκες καὶ σὺ εἰς τὴν μέσην νὰ γράψῃς κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ νὰ ὑπερασπισθῇς τὰ τέρατα καὶ τοὺς παληανθρώπους. Καὶ δὲν ἠξεύρεις ὅτι διάσημός τις φρενολόγος ἀπεφάνθη ὅτι οἱ κακοῦργοι πάσχουν ὑπὸ εἴδους ἀθεραπεύτου τινὸς μονομανίας τοῦ νὰ κακουργῶσι καὶ πρέπει διὰ τὸ ἀθεράπευτον νὰ φονεύωνται; Ἔπειτα τὸ θῦμα; ποῖος θὰ ὑπερασπισθῇ τὸ θῦμα; Μάθε λοιπὸν ὅτι ἡ ἀποστολή μου εἶναι ἱερά, τοὐλάχιστον διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου σώζονται ἀκόμη τὰ βάρβαρα τῆς τουρκοκρατίας ἤθη καὶ μὴ τύχῃ καὶ γράψῃς περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, διότι θὰ βάλω τὸν Τελώνη καὶ Ἀμοιραδάκην νὰ σὲ σπάσουν εἰς τὸ ξύλο. Ἐγὼ μάλιστα ἐκτελῶ τὸ καθῆκόν μου κατὰ τὸ ἥμισυ· ἔπρεπεν ὁ Γιλλοτίνος νὰ ἐφεύρῃ καὶ ἄλλην τινὰ μηχανήν, θλιπτικήν, διὰ τῆς ὁποίας πιεζόμεναι αἱ περιουσίαι τῶν πλουσίων νὰ σχηματίζωσι λίμνας ἀπὸ αἵματα καὶ δάκρυα καὶ ἐκεῖ νὰ πνίγωνται οἱ χρηματισταί, οἱ πτωχεύοντες δολίως καὶ ὅλοι ὅσοι φροντίζουν νὰ ὑπάρχωσι πτωχοὶ καὶ νὰ γεννῶνται ἐγκλήματα. Πρόσεχε λοιπόν, διότι μὰ τὴν πίστιν μου κακὰ θὰ τὴν ἔχῃς.

Τρομερὸς κρότος ἠκούσθη καὶ ὁ Φαίδων εὑρέθη κάτω τῆς κλίνης.

Ἐξυπνήσας τρέμων ἠννόησε μετ' ὀλίγον ὅτι εἶχε ἐξημερώσει καὶ ὁ γαλατᾶς ἐκτύπα τὴν θύραν.

Τὸ ὄνειρον καὶ ἡ ὀπτασία του διελύθη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ἰδέα του τοῦ νὰ γράψῃ περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ἔτρεμεν ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἐὰν ἔγραφε ὅ,τι ἐπεθύμει, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ ὄνειρον.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΑΣΜΙΑ Ν. ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗ

Δυσκόλως ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ οἰκογενείᾳ ἀπαντᾷ τις τὰ ἔξοχα προτερήματα τὰ περικοσμοῦντα τὴν ἀξιότιμον οἰκογένειαν Καλλισπέρη. Τὸ ὄνομα τῆς διαπρεποῦς Δεσποσύνης Σεβαστῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων κατέχει θέσιν ἐπιφανῆ. Ὁ ἀξιότιμος ἀδελφὸς αὐτῆς Γεώργιος εἶναι ἐκ τῶν σπανίων νέων τῶν ἀληθῶς τιμώντων

τὴν πατρίδα, εἴτε διὰ τῆς γλαφυρότητος τοῦ καλάμου, εἴτε διὰ τῆς εὐγλωττίας τοῦ λόγου. Πόσας τὰ ἔνδοξα τέκνα τῆς πατρίδος μου Ἰταλίας ὀφείλουσιν ὑποχρεώσεις εἰς τὸν διαπρεπῆ αὐτὸν ἐπιστήμονα καὶ συγγραφέα, ὅστις συνηγορεῖ πάντοτε ὑπὲρ αὐτῶν, ὡς οὗτος τελευταίως ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν ἐν τῷ δημοτικῷ συμβουλίῳ νὰ προτείνῃ ὅπως ὁδός τις τῶν Ἀθηνῶν ὀνομασθῇ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐνδόξου Καβαλλώττη. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις μὴ ἔχουσα ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους ἀληθῶς ἀγαπῶντας αὐτήν, οὐχὶ μόνον περιφρονεῖ τὰ ἐν Ἑλλάδι τιμῶντα αὐτὴν τέκνα, ἀλλ' οὔτε τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἐργαζομένους διαπρεπεῖς ξένους ἀμείβει, τούτου δὲ ἕνεκα δὲν ἐτίμησε τὸν ἀξιότιμον κ. Καλλισπέρην διὰ παρασήμου. Βεβαίως ὁ διακεκριμένος φίλος δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτου, ἀλλ' ἡμεῖς γράφομεν τοῦτο πονοῦντες τὴν Ἰταλίαν, ἥτις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀδικεῖ μόνην καὶ μόνην ἑαυτήν.

Παρὰ τὰ δύο ταῦτα μέλη τὰ ἀπολαύοντα τῆς ἐκτιμήσεως ἁπάσης τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ὑπάρχει καὶ ἕτερον, τὸ ὁποῖον πληροῖ ἀφάτου ἁρμονίας πᾶσαν ψυχὴν δυναμένην νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἀνθρωπισμόν της. Τὸ συμπαθέστατον τοῦτο μέλος εἶναι ἡ διαπρεπὴς Δεσποσύνη Ἐρασμία, καλλιτέχνις πρωτίστης δυνάμεως, ἣν κυτυχήσαμεν τὴν προπαρελθοῦσαν Πέμπτην ν' ἀκούσωμεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» ἀποκομίσαντες ἀνεξιτήλους ἐντυπώσεις.

Ἐὰν πράγματι δὲν ἐγνωρίζομεν περὶ τοῦ ἐξόχου ταλάντου καὶ περὶ τῶν βαθυτάτων αὐτῆς σπουδῶν, ἠθέλομεν ἀμέσως σχηματίσῃ ἰδέαν περὶ τῆς μεγίστης ἱκανότητός της, ὡς ἐκ τῆς στάσεώς της πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ἡ χάρις καὶ ἡ σεμνότης, αἱ πάντοτε περιβάλλουσαι τὴν ἀληθῆ ἀξίαν, ἐκόσμουν τὴν μορφήν της. Τὰ πλῆκτρα τοῦ κλειδοκυμβάλου κρουόμενα ὑπὸ τῶν δακτύλων της, ἐξέπεμπον τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀπαραμίλλων φθόγγων τῶν ὑπ' αὐτῆς ἑρμηνευομένων. Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναί τις καλλιτέχνης, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην μόρφωσιν. Ἡ Δεσποσύνη Ἐρασμία ἀνήκουσα εἰς ἔγκριτον οἰκογένειαν, ἔτυχεν εὐρωπαϊκῆς μορφώσεως, τῆς μορφώσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Ἐθαυμάσαμεν αὐτὴν εἰς τοὺς ὑπερεξυτάτους φθόγγους, εἰς τὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν ἑρμηνείαν, εἰς τὸν ἀληθῶς ἰταλικὸν χρωματισμὸν τὸν γαλβανίζοντα τὰς καρδίας, εἰς τεμάχια δυσκολώτατα τὰ ὁποῖα ἐν ᾧ εἶναι σκόπελοι δι' οἱονδήποτε δόκιμον κλειδοκυμβαλιστήν, διὰ τὴν διαπρεπῆ ὅμως καλλιτέχνιδα εἶναι ἅλματα δύο βημάτων. Θέλουσα νὰ δείξῃ τὴν περὶ τὴν ἑρμηνείαν μεγίστην αὐτῆς ἱκανότητα, ἐξέλεξε διάφορα τεμάχια διαφόρου δυσκολίας, διαφόρου ὕφους, τὰ ὁποῖα ἐξετέλεσε θαυμασίως καὶ ἀπνευστί.

Ἡμεῖς δὲν ἀποκρύπτομεν τὴν προτίμησίν μας διὰ τὴν ἰταλικὴν μουσικήν, διὰ τὴν μουσικὴν τῶν πατέρων μας καίτοι ἀκούομεν τὴν παροῦσαν γενεὰν ἐκθειάζουσαν τὴν γερμανικὴν σχολήν. Οὔτε εἰς τὴν ποίησιν, οὔτε εἰς τὴν μουσικὴν εἴμεθα συστηματικοί. Θαυμάζομεν τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν Γερμανῶν. Ἡ μουσικὴ αὐτῶν πληροῖ τὸν νοῦν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν καρδίαν. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν γερμανικοῦ τεμαχίου ἀποκομίζομεν σκέψεις καὶ οὐχὶ συγκινήσεις. Sentire e meditare λέγει ὁ μέγας ποιητὴς λομβαρδὸς ἐν τῇ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Imbonati ἐξόχῳ ποιήσει του. Ἐν τῇ ἰταλικῇ μουσικῇ εὑρίσκομεν καὶ τὰ δύο ταῦτα, ἐνῷ ἐν τῇ γερμανικῇ μόνον τὸ δεύτερον. Ἐὰν ὅμως ἡ ἔξοχος Ἀτθὶς ἐξέλεξε γερμανικὴν μουσικήν, τοῦτο πληρέστατα δικαιολογεῖ αὐτήν, ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ δείξῃ ὅλον τὸ γόητρον, ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς τέχνης, οὓς ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς σοφῆς Γερμανίας ὅπως ἀφειδῶς τοὺς διασκορπίσῃ εἰς τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῶν πατέρων της.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΓΟΥΙΔΑΡΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἐκ τοῦ εὐτυχοῦς τούτου γάμου, ἐγεννήθη ὁ ποιητής μας, ὅστις ἔτυχε τοῦ προτερήματος νὰ συζεύξῃ ἐν ἑαυτῷ δύο διεστώσας ἐπ' ἀλλήλων ἰδιότητας, ἐμπνευσιν ποιητικὴν καὶ μαθηματικὴν διάνοιαν. Ἐν πᾶσιν αὐτοδίδακτος, ἐγνώριζεν ἄριστα τὴν ἑλληνικήν, τὴν ἰταλικήν, τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν γαλλικήν. Ἀναδειχθεὶς λογιστὴς δοκιμότατος, νεώτατος παρελήφθη ὡς πρῶτος ὑπάλληλος παρὰ τῷ μεγαλεμπόρῳ Βάρρ. Μετ' οὐ πολύ, διωρίσθη ὑπάλληλος ἐν τῇ ἐν Κερκύρᾳ Ἰονικῇ Τραπέζῃ. Μετέβη εὐχαρίστως· ἀκολούθως ὅμως νοσταλγία κατέβαλεν αὐτὸν καὶ τῷ 1852, μετετέθη, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ Ἰονικὴν Τράπεζαν, ἧς τὰ συμφέροντα καὶ διὰ τοῦ τύπου εὐγλώττως ὑπεστήριζε καὶ ἐν ᾗ προήχθη εἰς πρῶτον λογιστὴν καὶ ὑποδιευθυντήν, εἰς πολὺ δὲ ἀνωτέρας θέσεις θὰ προήγετο, ἐὰν μὴ τὸν κατελάμβανεν ἄωρος θάνατος, τῇ 29 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1865.

* * *

Τῷ 1847 ἐξεδόθη ἐν Ζακύνθῳ ὁ *Σπινθὴρ*, τὸ πρῶτον τοῦ τόπου περιοδικόν, ὅπερ εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Τῷ δὲ 1849 τὸ περιοδικὸν τοῦτο φύλλον, μετεβλήθη εἰς ἐφημερίδα πολιτικήν, φιλολογικὴν καὶ ἐμπορικήν. Συντάκται ἦσαν ὁ Λαγουϊδάρας, ὁ Γεώργιος Βερύκιος καὶ ὁ ἐπίζων Νικόλαος Μινῶτος. Ἰδίως κατεγίνετο εἰς τὰ περὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἄρθρα, καὶ χρείας τυχούσης, ἔγραφεν ὅσα ἄρθρα ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῶσιν Ἰταλιστί.

Τῷ 1858 ἐδημοσίευσε πραγματείαν φέρουσαν τίτλον «Ἡ Σταυροφορία κατὰ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης», τῆς ὁποίας εἰς τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐγένοντο δύο ἐκδόσεις. Τὴν ἰδίαν πραγματείαν ἐδημοσίευσε καὶ Ἰταλιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον. «La Crociata contro il Banco Ionio» συγχρόνως. Σκοπὸς τῆς δημοσιεύσεως ταύτης ἦτο, ὅτι ἐγένετο ἐνέργεια νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀνανέωσιν τοῦ προνομίου τῆς Τραπέζης, καὶ ὁ Λαγουϊδάρας προσεπάθησε διὰ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης, μετὰ μαρτυριῶν νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὠφέλειαν, ἣν ἡ Τράπεζα παρεῖχεν εἰς τὸν τόπον.

Ὁ Λαγουϊδάρας ὅμως ζῇ ὡς ποιητής.

Ἔσχεν ὁρμέμφυτον κλίσιν εἰς τὴν ποίησιν, ἔσχε λεπτὴν αἴσθησιν, γνησίαν ἔμπνευσιν. Ἐμελέτα τὰ δημοτικὰ ᾄσματα καὶ κατετάχθη εἰς τὴν χορείαν τῶν ὀπαδῶν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, εἰς ἣν ἔγραψεν ἀρκετὰς ποιήσεις, ἐξ ὧν ὁ Σολωμὸς ἐπήνει τὸν *Περίπατον* καὶ ἐξεθείαζε τὰς δύο τελευταίας στροφάς:

Κι' ἂν ἰδῇς ἀγάλι, 'γάλι,
Ἀπὸ 'πάνω ἀπ' τὸ βουνό,
Ὡσὰν πνεῦμα νὰ προβάλῃ
Ἕνα σύγνεφο λευκό,

Πὲς πῶς εἶνε ἡ χωρισμένη
Ἀπ' τὸ σῶμα μου ψυχή,
Ποῦ 'ς τὸν ὕψιστο πηγαίνει
Καὶ δυὸ δάκρυα σοῦ ζητῆ.

Ἰταλιστὶ ἔγραψεν ὁ Λαγουϊδάρας ποιήματα πάμπολλα ἐν οἷς διακρίνεται ὠδὴ πατριωτικὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 καὶ ἀνέκδοτον μελόδραμα ὁ *Μάρκος Μπότσαρης*, μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Δομενεγίνη καὶ Νικολάου Μεταξᾶ Τζανῆ.

Προσκλινὴς ἦτο καὶ εἰς τὴν σάτυραν, διὸ κατά τινων ἔρριξε βέλη οὐχὶ τόσον εὐχάριστα, ὅπερ δὲν εἶνε ἀξιοπρεπὲς διὰ σοβαρὸν ἄνδρα, θέλοντα νὰ τηρήσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς τε ποιήσεως καὶ τέχνης. Ἡ σάτυρα δέον νὰ ἔχῃ πρακτικὸν σκοπόν.

Ὁ Λαγουϊδάρας ἔγραψε περιπαθεῖς ποιήσεις, ἀλλ' ἐνίοτε ἐν τῇ στιχουργίᾳ καὶ ἐν τῷ ὕφει παρημέλει τὴν τέχνην. *Τέχνην* δὲ ἐννοοῦμεν, οὐχὶ ἐκείνην, ἡ ὁποία βλάπτει τῆς ἐκφράσεως τὴν ἀφέλειαν, ἀλλ' ἐκείνην ἡ ὁποία γεννᾶται αὐθορμήτως ἐν τῇ ψυχῇ ἀληθοῦς καλλιτέχνου πρὸς ἐντελῆ διατύπωσιν τῆς ἰδέας καὶ πρὸς χρωματισμὸν τῆς ποιητικῆς ἐκφράσεως.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΓΑΜΟΙ ΟΜΑΙΜΩΝ

Μεταξὺ τῶν μυριοπληθῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀπαντῶσιν εἰς τὸ εὐρὺ πεδίον τῆς ἐπὶ τοῦ γάμου μελέτης, σπουδαιοτάτη ἀνακύπτει ἡ ἐκζήτησις τῆς ἐν γάμῳ ἑνώσεως προσώπων διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ταυτότητος τοῦ αἵματος πρὸς ἄλληλα συνεχομένων.

Ἡ σχέσις ἀτόμου τινὸς πρὸς τὰ ἐξ αὐτοῦ ἔλκοντα τὴν καταγωγήν καὶ τὰ ἐξ ὧν τοῦτο δι' ἀμέσου ἢ ἐμμέσου γεννήσεως παρήχθη καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνα μεθ' ὧν ἀπὸ κοινοῦ γονέως κατάγεται, συγγένεια ἐπικληθεῖσα, ἐπὶ τῶν φυσικῶν τοῦ αἵματος δεσμῶν ἑδραιουμένη, οὓς νόμοι καὶ ἠθικὴ πάντοτε ἐσεβάσθησαν, δὲν εἶναί τι τυχαῖον καὶ ἄνευ σπουδαιότητος ζήτημα ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν γαμικῶν κωλυμάτων.

Φυσιολογικῶς ὑποστηρίζεται καὶ ἱστορικῶς μαρτυρεῖται, ὅτι ἡ σωματικὴ εὐεξία καὶ πνευματικὴ ὑγίεια διατελεῖ εἰς λόγον ἀντίστροφον πρὸς τὴν συγγενικὴν σχέσιν τῶν πρὸς ἄλληλα συνερχομένων. ἀκριβεῖς δὲ παρατηρήσεις ἤλεγξαν, ἐν τῷ ζωϊκῷ βασιλείῳ, τὴν εὐγενεστέρου καὶ ἰσχυροτέρου γένους διαμόρφωσιν ἐκ τῆς διασταυρώσεως εἰδῶν διαφόρων τοῦ αὐτοῦ γένους.

Ὁ φυσικὸς οὗτος νόμος καὶ τὸ αἴσθημα τῆς εὐσχημοσύνης εἰσὶν ἐκ παραλλήλου οἱ κανόνες, καθ' οὓς συζητοῦνται καθ' ἡμᾶς καὶ τάσσονται τὰ ἐπὶ γάμου ἀνατρεπτικὰ τῆς συγγενείας κωλύματα. Πλὴν ἐπιφανεῖς τῆς ἐπιστήμης μύσται στασιάζουσιν ἐπὶ τῆς γνώμης, ἂν ὄντως ἡ Φύσις ἀπεχθάνηται τὴν τοιαύτην συνάφειαν, ἂν αὕτη ἀποτελεῖ ὕβριν πρὸς αὐτήν, καὶ ἂν ἐπίκηται ποινὴ ὑπ' αὐτῆς τῆς Φύσεως ἐπινενοημένη κατὰ τῶν προσβολέων τῶν ἀκαταγωνίστων νόμων της.

Μεθ' ὅλην, ἣν φέρομεν, πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν κανονικὰς διατάξεις εὐλάβειαν, ὀφείλομεν ἐκ περιωπῆς νὰ ἐπιλαβώμεθα τοῦ ζητήματος, ἐκτὸς πάσης θρησκευτικῆς προκαταλήψεως καὶ περισσευλαβείας πρὸς ὅ,τι παρεδέξατο μὲν ἡ ἐκκλησία ἐκύρωσε δὲ συνακολούθως ὁ πολιτικὸς νόμος ἐπὶ τοῦ θέματος ἡμῶν. Τὴν ἐκκλησίαν, κωλύουσαν τοὺς μεταξὺ συγγενῶν γάμους, ὀλίγον φαίνεται ἀπασχολοῦσα ἡ ὑγίεια τῶν ἐκ τοιούτων ὁμιλιῶν τέκνων, ὥστε τὸ κώλυμα αὐτῆς ἐπεκτείνει ἐπί τε τῆς ἀγχιστείας καὶ τῆς πνευματικῆς ἐκ βαπτίσματος σχέσεως, προδήλως ἀδιαφόρων εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῶν τέκνων διάπλασιν, ἐξ οὗ ἀποδείκνυται ὅτι τὰς σκέψεις τῆς ἐκκλησίας διαπνέει μᾶλλον τῆς εὐσχημοσύνης τὸ αἴσθημα. Τὰ κωλύματα ἄλλως τῆς συγγενείας δὲν ἐδημιουργήθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα παρέλαβε ἐκ παλαιτέρων θεσμοθεσιῶν, εὐρύτερον μόνον αὐτὴ διαμορφώσασα τὰς ἀπαγορευτικὰς αὐτῶν διατάξεις.

Ἐρευνητέον λοιπὸν ἀπρολήπτως τὸ ζήτημα, ἐπὶ τῇ βάσει θετικῶν συμπερασμάτων καὶ δεδομένων πραγματικῶν ὑπὸ σοφῆς καὶ διηκριβωμένης ἐζητήσεως, ἄλλο δὲ τὸ ζήτημα τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ὑφισταμένων διατάξεων καὶ ἕτερον ἡ ὀρθότης αὐτῶν φυσικῶς καὶ λογικῶς, διότι τὸ ἀλάνθαστον δὲν εἶναι ἀπολύτως τὸ γνώρισμα τῶν νόμων.

Φυσιολογικαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔρευναι μαρτυροῦσιν ὅτι τῶν εἰδῶν, τῶν ἀποτελούντων τὸ γένος, ἡ διασταύρωσις κρατύνει τὸν ὀργανισμόν. ἐν ᾧ τοὐναντίον ἡ συγγενῶν εἰδῶν μίξις ἄγει εὐθὺ πρὸς τὴν ἐξόντωσιν. Ἡ τῶν ἐναντίων ἐπιθυμία δεσπόζει πανταχῇ τῆς φύσεως· τὰ συγγενῆ ὄντα ἀπεχθάνονται ἄλληλα συμμιγνύμενα, πολυκαρπίαν δὲ προκαλεῖ ἡ ἐν τόποις ἐναντίοις σπορά. Ἐν πᾶσι βαθμῖδι ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ὀργανικῶν ὄντων ἐκδηλοῦται τὸ φαινόμενον τοῦτο, παρὰ τοῖς φυτοῖς, τοῖς ἀλόγοις ζῴοις, τῷ ἀνθρώπῳ. Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι βασιλικαὶ οἰκογένειαι, ὑπὸ εὐρώστους ἀρχηγέτας ἀλλαχοῦ ἀρξάμεναι, ἐγκατασταθεῖσαι ἐν Ἀσίᾳ, ἀείποτε ὀλιγωρησάσῃ τῶν συγγενικῶν κωλυμάτων ἐπὶ τῶν γαμηλίων ἑνώσεων, διεφθάρησαν φυσικῶς τε καὶ ἠθικῶς προϊμώτατα παρὰ τὰ παρατηρούμενα ἐν τῷ βίῳ ἄλλων οἰκογενειῶν.

Καὶ ὅμως πλήρης ὑρίσταται ἡ διαφωνία ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ὅσον καὶ σκοτεινοῦ θέματος. Ἐν ᾧ μέγας ὑγιεινολόγων ἀριθμὸς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄρτι ἐκτεθέντων ἀνεπιφυλάκτως ἀποφαίνεται κατὰ τῶν συγγενικῶν ἑνώσεων, ἕτεροι ὑπολαμβάνουσι χιμαιρικοὺς τοὺς φόβους αὐτῶν καὶ μάλιστα προβάλλουσι τοὺς μεταξὺ συγγενῶν γάμους ὡς ἐπωφελεῖς. Audiatur et altera pars. Ἴδωμεν ὅτι ἑκατέρωθεν φέρεται.

Ἐν ὑπομνήματι δημοσιευθέντι τῷ 1856, ὁ ἐκ Γενεύης Rilliet διελάμβανεν, ὅτι τῆς ζωϊκῆς δυνάμεως ἡ κατάπτωσις, συνεπείᾳ τῶν συγγενικῶν ἑνώσεων, ἐξάγεται ὑπὸ ποικίλων τὸ εἶδος καὶ τὸν βαθμὸν ἀποτελεσμάτων, ἅτινά εἰσι ἀναφορικῶς μὲν πρὸς τοὺς γονεῖς 1) ἀπουσία συλλήψεως, 2) ἐπιβράδυνσις συλλήψεως, 3) σύλληψις ἀτελής, σχετικῶς δὲ πρὸς τὰ γεννώμενα α') γεννήματα ἀτελῆ (τερατοειδῆ), (β') γεννήματα, ὧν ὁ φυσικὸς καὶ ἠθικὸς ὀργανισμὸς εἶναι πλημμελής, (γ') γεννήματα εἰδικώτερον ἐκτεθειμένα εἰς παθήσεις τοῦ νευρικοῦ συστήματος. ἐπιληψίαν, βλακείαν, ἠλιθιότητα, κωφαλαλίαν, παραλυσίαν καὶ διαφόρους ἐγκεφαλικὰς ἀσθενείας, δ') γεννήματα λυμφαντικὰ καὶ ἐπίρροπα πρὸς τὰς ἐκ διαθέσεως χειραδοφυματικῆς προκαλουμένας παθήσεις, ε') γεννήματα θᾶττον ἀποθνήσκοντα ἢ τὰ ὑπὸ ἑτέρας συνθήκας γεγεννημένα τέκνα, ϛ') γεννήματα, ἅτινα, ἐὰν ὑπερπηδήσωσι τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν, εἰσὶν ἥττον ἱκανὰ τῶν ἄλλων ὅπως ἀντιπαλαίσωσι πρὸς πᾶσαν νόσον. Ἐξ ἄλλου ὁ συγγραφεὺς ἀναγνωρίζει 1ον) ὅτι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκογενείᾳ πάντα τὰ τέκνα δύνανται νὰ διαφύγωσι τῆς συγγενείας τὴν ἐπήρειαν, πλὴν προστίθησιν, ὅτι τὸ γεγονὸς ἐστιν σπανιώτατον 2ον) ὅτι ἔν τινι οἰκογενείᾳ τὰ μὲν τῶν μελῶν προσβάλλονται, τὰ ἄλλα

1. Δὲν φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Λαγουϊδάρα, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν λέξιν *εἷς Πολίτης*.

δ'οὐχί, καὶ ὅτι οἱ πληγέντες δὲν εἶναι σχεδόν ποτε τῆς αὐτῆς κατηγορίας· οὕτω δὲν εἶναι πάντες ἐπιληπτικοί, δὲν εἶναι ὅλοι κωφάλαλοι, παραλυτικοί, χοιραδικοί, ἀλλ' εἰσὶ διαφόρως προσβεβλημένοι, εἴτε κατ' εἶδος, εἴτε κατὰ βαθμόν.

Ὁ Ménière, ἀρχαῖος ἰατρὸς τοῦ ἐν Παρισίοις ἱδρύματος τῶν κωφαλάλων, ἐν πραγματείᾳ ἀναγνωσθείσῃ εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν τῇ 29 Ἀπριλίου τοῦ 1856, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ συχνοτέρα αἰτία τῆς κωφαλαλίας ἐδρεύει εἰς τὰς μεταξὺ συγγενῶν ἑνώσεις. Ὁ Th. Perrin, ἰατρὸς τοῦ ἐν Lyon καταστήματος τῶν κωφαλάλων, ἀπέδειξεν, ὅτι ἐν τῷ ἱδρύματι τούτῳ τὸ τέταρτον τοὐλάχιστον τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ἦτο ὁ καρπὸς γάμου μεταξὺ ὁμαίμων· καὶ ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν συγγενικῶν γάμων δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ἐπέκεινα τοῦ ἑνὸς εἰκοστοῦ τῶν νομίμων γαμηλίων ἑνώσεων.

Ὁ Chazarain καὶ Landes δι' ἐκζητήσεων ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν κωφαλάλων τοῦ Bordeaux διετύπωσαν πορίσματα ἀνάλογα.

Ἐν τούτοις ὁ Bourgeois, ἐν τῇ ἐναισίμῳ διατριβῇ του, σπουδάζει νὰ ἀνατρέψῃ δι' ἀρνητικῶν γεγονότων τὰ θετικὰ περιστατικά, ἅτινα προβάλλουσιν οἱ Devay, Rilliet καὶ Ménière. Ἐν λεπτομερείᾳ ἀναφέρει ἱστορίαν περιεργοτάτην οἰκογενείας ἐκ 416 μελῶν καταγομένων ἐκ γάμου ἐξαδέλφων, ὧν ἡ ἕνωσις ἀνατρέχει εἰς ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη. Τὰ 416 ταῦτα μέλη εἰσὶ τὰ προϊόντα 91 γονίμων γάμων, ὧν οἱ 16 πολλαπλῶς συγγενῶν. Ὁ Bourgeois δὲν ἐβεβαίωσεν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ τὰς ἀμβλώσεις, τὰς ἀναστολὰς τῆς συλλήψεως, περὶ ὧν ὡμίλησεν ὁ Rilliet· ἡ ὑγίεια τῶν γεννημάτων ἦν πλήρης. Μόλις εἰς μακρὰν γεννεαλογικὴν διαδοχὴν ἀνεῦρε περιπτώσεις τινὰς ἐπιληψίας, βλακείας (imbécillité) διανοητικῆς παρακρούσεως (aliénation mentale), φθίσεως, χοιράδων. Δὲν παρετήρησεν οὔτε τέρατα, οὔτε ἠλιθιότητας (idiodie), οὔτε κωφαλαλίαν, οὔτε παραλυσίαν. Ἐπὶ 65 τέκνων γεννηθέντων ἐκ συγγενικῶν γάμων 8 μόνον ἀπεβίωσαν πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν ἑπτὰ ἐτῶν ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν. Ὑπῆρξε λοιπὸν ἀπώλεια μόνον 1 ἐπὶ 8,1 ἀντὶ τοῦ 1 ἐπὶ 2,77, ὅπερ δίδει ὁ Duvillard. Διὰ τὰ λοιπὰ τέκνα, τὰ ἐξ ἑνώσεων συγγενικῶν καταγόμενα, ἡ ἀπώλεια ὑπῆρξε 1 ἐπὶ 6, 40. Ἐκ τῶν 57 λοιπὸν τέκνων, 20 ἐτελεύτησαν μεταξὺ 27 καὶ ἑξήκοντα ἐτῶν, τὰ λοιπὰ ὑπερέβησαν τὴν ἡλικίαν ταύτην καὶ πλείω ἔζησαν ἐπέκεινα τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν. Ἐν κεφαλαίῳ, ἡ μέση ζωὴ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ ἦν, ἐπὶ 130 ἔτη, 39 ἐτῶν 32 ἑκατοστῶν.

Ὁ Bourgeois ἀναφέρει ἔτι 80 παραδείγματα γάμων μεταξὺ συγγενῶν, οἵτινες τῷ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ διαφόρων προσώπων, ἐν οἷς διακρίνεται ἡ αὐτὴ ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων ἀπαλλαγή. Ἐν τοσούτῳ ἀντεπιφέρουσιν, ὅτι αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι ἀλγειναὶ συνέπειαι δὲν ἐδόθησαν ὡς σταθεραὶ καὶ ἀπόλυτοι, ὥστε ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις. Τὰ γεγονότα λοιπὸν ἅτινα ἀναφέρει ὁ Bourgeois οὐδαμῶς καταστρέφουσι τὰ ὑπὸ τοῦ Devay δημοσιευθέντα, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἐκεῖνα ἅτινα ἀπορρέουσι ἐκ τῆς ἀμερικανικῆς ἐρεύνης, ἔνθα ἡ στατιστικὴ ἀντιπαραλληλίζει τὰ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ γεγονότα.

Κατὰ τὸν Devay, ἐν ᾧ κληρονομικαί τινες διαθέσεις ἐλαττοῦνται καὶ ἐπὶ τέλους ἐξαφανίζονται ἔν τισιν οἰκογενείαις διὰ συνεχοῦς μετὰ ξένων οἰκογενειῶν διασταυρώσεως, ὅλως τοὐναντίον τὰ εἰς τοὺς μεταξὺ συγγενῶν γάμους ἀποδιδόμενα ἀποτελέσματα, μηδαμινὰ πολλάκις καὶ ὀλίγον αἰσθητὰ μετὰ πρώτην ἕνωσιν, πληθύνονται καὶ ἐπιδεινοῦνται μετὰ δευτέραν, τρίτην καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ τέκνωσις καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυστυχεστέρα, καὶ ἡ οἰκογένεια ὁλονὲν καταπίπτει.

Ἰσχυρὸν παράδειγμα τῆς ἐπηρείας ταύτης ὑπόκειται τὸ ἐπὶ τῶν κατοικιδίων ζώων πείραμα. Ἐν Ἀγγλίᾳ καλοῦσιν *ἔνδοθεν παραγωγὴν* (production en dedans) τὸν πολλαπλασιασμὸν (ζώων) ἐκ τῆς συζεύξεως μεταξὺ τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν· πατρὸς μετὰ θυγατρός, ἀδελφοῦ μετ' ἀδελφῆς. Ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ μέσου τούτου ὅπως πολλαπλασιάσωσι καὶ καταστήσωσιν εὐμεταβιβαστότερα εἰς ἀριθμόν τινα γενεῶν τὰ ἀναγνωρισθέντα προτερήματα εἰς τὸν ἕτερον ἢ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς γονέας· ἀλλὰ σύναμα ἐδείχθη ἡ ἀσθενωτικὴ ἐπίδρασις τῶν ἐν λόγῳ ζεύξεων τῶν ζώων, καθ' ὅσον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τρόπου τούτου ἐπὶ μακρὸν ἐξακολουθουμένης, προέκυψαν γεννήματα ἰσχνά, ἐπίνοσα, δύσμορφα, ἀνίκανα δ' ἐνίοτε εἰς τὴν ἀναπαραγωγήν.

Εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς πρὸς ἐκφύλισιν ῥοπῆς, ἐλλείψει ἀνανεώσεως τοῦ αἵματος, ἀνάγουσι πολλοὶ τῶν νεωτέρων συγγραφέων τὴν αὔξουσαν διαφθορὰν καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἐξόντωσιν μεγάλων τινῶν εὐγενῶν καὶ ἡγεμονικῶν οἴκων, οἵτινες μόνον σχεδὸν μεταξὺ ἑαυτῶν ἐπεγαμβρεύοντο. Τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ἀποδοτέα ἡ φυσικὴ καὶ ἠθικὴ λαῶν τινων ἔκλυσις μεμονωμένων καὶ περιωρισμένων, παρ' οἷς ἅπασαι ἀπὸ μακροῦ αἱ οἰκογένειαι ἤρχοντο εἰς γάμους μεταξὺ ἑαυτῶν, ὡς συμβαίνει εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλβετίας, ἃ λυμαίνεται ὁ κρετινισμός, ἡ ἠλιθιότης, ἡ ἐκ γενετῆς κωφαλαλία, καθ' ἅπερ ἐγένετο διὰ τοὺς Cagots τῶν Πυρηναίων, τοὺς Vaquecos τῆς Ἀστουρίας, τοὺς Colliberts τῆς Πικτονικῆς κλπ.

(ἕπεται συνέχεια)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

— Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ **μουσικὴ τοῦ μέλλοντος** ἠρώτησε τὸν Ροσσίνην μαθητής του παρισινός.

— Τί θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀπήντησεν ὁ Ροσσίνης, διὰ τὸ μέλλον!

* *
*

— Πῶς τὰ περνᾶτε ἐξοχώτατε, ἠρώτησέ τις στρατηγόν τινα, μὲ τοὺς τρεῖς ποιητὰς τοὺς ὁποίους ἔχετε εἰς τὸν στρατόν.

— Τί τὰ θέλετε, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ στρατηγός, αὐτοὶ οἱ τρεῖς ποιηταὶ μοῦ δίδουν μεγαλειτέραν ἐνόχλησιν ἀπὸ ὅλον τὸν στρατόν.

* *
*

Ἑσπέραν τινὰ ἐν τινι ξενοδοχείῳ τοῦ Μιλάνου εὑρίσκοντο ὁ Ροσσίνης, ὁ Βελλίνης καὶ ὁ Μερκαδάντης. Ὅτε ἐξῆλθον εἶχον στοιχηματίσει τίς ἐκ τῶν τριῶν ἠδύνατο νὰ διανύσῃ διακόσια βήματα ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδὸς στηριζόμενοι. Ὁ Βελλίνης ἔπεσε χαμαί, ὁ Ροσσίνης μόλις ἠδυνήθη νὰ στηριχθῇ, μόνος ὁ Μερκαδάντης ἔφθασεν ὑπερήφανος εἰς τὸ τέρμα.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τὸ περιοδικὸν «Ἀττικὴ Ἶρις» εἶναι συνέχεια τοῦ πρὸ πενταετίας ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Ἀστραπή». Γνωρίζομεν λοιπὸν τοῖς κ. συνδρομηταῖς τοῦ περιοδικοῦ «Ἀστραπὴ» ὅτι ἀπὸ τοῦδε θὰ λαμβάνωσι τακτικῶς τὸ παρὸν περιοδικόν. Ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐξησφαλίσαμεν τὴν συνεργασίαν τῶν καλλιτέρων ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων,

Τύποις ΝΟΜΙΚΗΣ